

Τό ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ θαῦμα ὑπό τῆς
Ἁγίας Ὀσιομάρτυρος Παρασκευῆς τὴν
14ην Ὀκτωβρίου 1442.

Ἰωάννου Μ. Ἀνδρεάδου,
ἀρχιμανδρίτου: Ἱστορία
τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου
Ἐκκλησίας, Ἀθήναι
1940, μέρος Α' σ. 69-72

Κατὰ τὴν θέσιν "Παλαιοδαστρον" τῆς νήσου Χίου ὑπάρχει μέχρι σήμερον ἐκ παλαιωτάτων χρόνων μικρὸς ναός, ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Ὀσιομάρτυρος Παρασκευῆς, τῆς ἐορταζομένης τὴν 26ην Ἰουλίου, ἐν τίνι κόμῃ τῆς Ρώμης γεννηθεῖσης ἐκ γονέων εὐσεβῶν Ἀγάθωνος καὶ Πολιτείας μαρτυροῦσας ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀντωνίου, τοῦ Εὐσεβοῦς ἐπικαλουμένου, τῷ 140 μ.Χ. Ὁ ναὸς οὗτος πυρποληθεὶς κατὰ τὴν προμερὰν ἐπανάστασιν τοῦ 1822 ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὡς τὰ ἐκ τῆς πυρακαϊᾶς λείψανα ἐπὶ τῶν σωζομένων τοίχων αὐτοῦ ἐμαρτύρουν, ἀνωκοδομήθη ἐπ' ἐσχάτων τῷ 1914 ἐπὶ Μητροπολίτου Χίου Ἱερωνύμου, φροντίδι καὶ ἐπιστάσει καὶ ἐξόδων εὐσεβῶν τινῶν χριστιανῶν συμπηξάντων Ἀδελφότητος τῆς συντήρησιν καὶ καλλιέργειαν αὐτοῦ, ἐγκαινιασθεὶς δὲ λειτουργεῖται ἅπασι τῆς ἐβδομάδος.

Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ, ὡς ἀναφέρει ἡ παράδοσις, τῷ 1442, Ὀκτωβρίου 14 ἐστέρας, ἐμύστατο τὸ ἀκόλουθον θαῦμα, ὑπό τῆς ρηθείσης Ἁγίας καὶ οὐχί, ὡς οἱ διάφοροι ἐκδόται τοῦ Νέου Λειμωναρίου ἐσφαλμένως ἀναφέρουσιν, ὅτι δῆθεν τοῦτο ἐπετελέσθη ὑπό τῆς ἐτέρας συνωνύμου αὐτῆς Ἁγίας Παρασκευῆς τῆς ἐξ Ἐπιστῶν τῆς Θράκης ὀρμημένης, ἐνθα ^{αὐτῆ} ἐζῆ βίον ἀσκητικώτατον κατὰ τὸν 12' ἢ 13' αἰῶνα, ὅτε καὶ ^{πέτρι τῆς οἰκίας} ἱπεδήμησε εἰς Κύριον. Τὸ ἱερόνταυτῆς λείψανον σώζεται (εἰς τὸ Ἱάσιον τῆς Μολδαβίας ἐν Ρουμανίᾳ, δωρηθέν τῷ 1789 ὑπό τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Μεσοφύτου τοῦ Ζ' (1789-94) εἰς τὸν τότε ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας, καὶ τιμᾶται μεγάλως παρὰ τοῖς Ρουμάνοις.

Ὅτι δὲ οἱ διάφοροι ἐκδόται τοῦ Νέου Λειμωναρίου ἀβασανίστως πως ἔγραψον, ἀντιγράφοντες ἀλλήλους, ἀπόδειξις σαφῆς εἶναι, ὅτι ἢ μὲν Ἁγία Ὀσιομάρτυς Παρασκευή, ἢ ἐκ Ρώμης, ἤκμισεν, ὡς εἶπο-

μεν, τό Ι40 μ.Χ., ἡ δέ ἐξ Ἐπιβατῶν τῆς Θράκης συνώνυμος κατά τάς ἀρχάς τοῦ ΙΖ' ἢ ΙΗ' αἰῶνος, ὅτε τό περί οὗ πρόκειται θαῦμα εἶχεν ἤδη γίνει.

Κατ' ἄλλην δέ παράδοσιν τό περί οὗ ὁ λόγος θαῦμα συνέβη οὐχί ἐν τῷ ἐν Παλαιοκαστρῷ ναῶ, ἀλλ' εἰς τόν ἄλλοτε παρά τήν παραλίαν τοῦ Κάτω Αἰγιαλοῦ ὑπάρχοντα ἕτερον ναόν τῆς Ἁγίας Ὀσιομάρτυρος Παρασκευῆς, παρά τήν οἰκίαν τοῦ Μιλτιάδου Ν. Τζούρου, καί στήσαντος ἐν αὐτῷ λυχνοστάσιον εἰς μαρτύριον ὑπάρξεως αὐτόθι ἄλλοτε ναοῦ. Ἄλλ' ὅτι ὁ περί οὗ ὁ λόγος ναός ἔκειτο παρά τήν παραλίαν τῆς θαλάσσης, ἀλλ' ἀκαθόριστος μέχρι σήμερον ἀκριβῶς ὁ τόπος ὅπου ἔκειτο, ἀποδεικνύεται καί ἐκ τῆς φράσεως τῆς ἐν τῷ Νέῳ Δειμωνάρει ἀναφερομένης, ὅτι τήν ἐπομένην τοῦ θαύματος κατά τήν ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου προσῆλθον οἱ Ἴωνοὶ ἐκ τοῦ κάτω μέρους τῆς πόλεως" (1) εἰς αὐτόν, διότι ἄλλως ἂν ὑποβραβείως δυνατόν ὡς ἐκ τῆς νενομένης πλημμύρας νά μετέβαινον οἱ Ἴωνοί" οὗτοι εἰς τόν ἐν Παλαιοκαστρῷ ναόν, ὅστις εὑρίσκεται μακρὰν τῆς πόλεως καί ἐπί ὑψηλοῦ μέρους. Ὁ Κωνστ. Σγουροῦ (2) ἀναφέρει ὅτι, μετά τό τελεσθέν θαῦμα τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς τήν 14ην Ὀκτωβρίου 1442, οἱ Χῖοι εὐγνωμονοῦντες ἔκτισαν νέον ναόν αὐτῆς κάτω εἰς τό χεῖλος τῆς θαλάσσης, ἀκμάζοντα κατ' ὅλην τήν γενονακρατίαν, καί μόνον " ἀφοῦ ὁ τόπος ἐπέρασεν εἰς ἄλλην ἐξουσίαν ἐμετερλήθη... καί ὁ θεῖος ναός ἐκεῖνος εἰς... βέβηλον ἐργαστήριον, καθῶς φαίνεται τήν σήμερον... εἰς ἐκείνους ὀποῦ τόν ἤξεύρου", κατά τήν ἀφήγησιν τοῦ βιογράφου τῆς Ὀσίας (3). Ὁ αὐτός ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι ὁ ναός αὐτός εἶναι εἴτε ἐντός τοῦ χώρου

ρ τῶν ἀγορῶν-
θαύματος τοῦ οὐ-
λοπίστου τῶν
κατὰ τῆς
ἐκείνου
εἰς πύλιν.

1 Ἀραγασιάδου Βασ. Νέον Δειμωνάριον. Ἐν Χίφ, 1913, σ. 101. Μι-
χάλου Ἀμβροσίου. Νέον Χιακόν Δειμωνάριον. Ἐν Ἀθήναις, 1930, σ.
44-51.
2 Σγουροῦ Κ. Ἱστορία τῆς νήσου Χίου. Ἀθήνησιν, 1937. Τυπογραφεῖον
"Πηροός" σ. 243.
3 Νέον Δειμωνάριον. Ἐκδοσις Ἀθηνῶν, σ. 355.

ἔνθα εἶναι ἐκτισμένη ἡ ἀντικρὺ τοῦ γραφείου τῶν φάρων οἰκία τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς Βιβλιοθήκης Κοραῆ Μιχαὴλ Κουφαπαντελῆ, τὴν σήμερον δὲ ἰδιοκτησία τοῦ Λουκῆ φαφαλιῶ, εἴτε παραπλεύρως αὐτῆς ἐντός τοῦ βαρείου τουρκικοῦ νεκροταφείου, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ταλαιάν θύραν, τὴν μέχρι τοῦ 1881 σφραγισμένην, ὑπῆρχεν ἐπίτηδες τετράγωνος ὀπή μετὰ κινθίλας, τὴν ὁποίαν ἐφρόντιζον μέχρις ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν νά ἀνάπτωσιν οἱ παροικοῦντες Ὀρθόδοξοι. Ἐλέγεται δὲ ὑπὸ τῶν πάππων, ὅτι ἀκριβῶς ὅπου σήμερον εἶναι τὸ γραφεῖον τῶν φάρων καὶ ἡ οἰκία τῆς οἰκογενείας Στεφάνου Καλλιορῆ ἐσάνη ἡ Κιλογραῖα σαρώνοισα τὴν θάλασσαν.

Ὁ ἕτερος τῶν ναῶν, ὁ καὶ ὑψηλότερον κείμενος, εἰς ὃν ἔφρασεν ἡ ἐκμανεῖσα τότε θάλασσα, εἶναι ὁ τῆς Χριστοῦ, ὁ δὲ νομιζόμενος ναὸς τῆς Ὀσίας Παρασκευῆς εἰς τὴν ὁδὸν Μητροπόλεως, ὅπου ἡ οἰκία Μιλτιάδου Τζιζήρου, ἡτὸ ὅπως δεχαριτωμένης.

Ὡς ἀνφέρεται, καὶ ὅν, ἐν τῷ Νέῳ Λειμωνάρει, (I), τὴν 14ην Ὀκτωβρίου 1442 ἐσπῆρας ἀνέβη ἐν Χίφ τοιαύτη μεγάλη καταιγίς, ὥστε ἐπὶ πολλάς ὥρας ἔβρεχεν ἀκαταπαύστως. Κατ' αὐτὴν μετέβη ὁ τότε ἐφημέριος τῆς ρηθέντος ναοῦ Ἀμβρόσιος, ἵνα εἰδῆ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἐσπῆρα. Οὗτος ἀποκλεισθεὶς ἔνεκα τῆς πολυώρου βροχῆς καὶ τρικυφίας παρέμεινεν ἐν τῷ ναῷ προσευχόμενος καὶ παρακαλῶν τὸν Θεὸν καὶ τὴν Ἁγίαν, ἵνα εὐσπλαγχνισθῆ τὸν λαόν τῆς νήσου καὶ τοῦτο διότι, βλέπων τὰ γενόμενα, προεμάντευσεν ὅτι μεγάλη καταιστροφή θά προέκυπτεν ἐν αὐτῇ. Κατόπιν λοιπὸν πολυώρου προσευχῆς κεκοποιαῶς οὗτος ἐκίθηρε νά ἀναπαυθῆ, ἀλλὰ κατελήφθη ὑπὸ ὕπνου καὶ μετ' ὀλίγων ὥρων εἶδεν ἐν ὀνειρῷ, ὅτι ἤνοιξεν ἡ στέγη τοῦ ναοῦ καὶ ἐκαίνετο μὲν ὁ οὐρανός, ἐντός δὲ εὐπεινοτάτου συννέφου εἶδε μίαν σεμνοτάτην γυναῖκα, ἡ ὁποία εἶχεν ὑψωμένας τὰς χεῖρας, ὡσεὶ νά προσήχητο, καὶ τῷ ἐφώναζεν: "Ἀμβρόσιε μὴ φοβοῦ

I Ἀθανασιάδου Βασιλ. Νέον Λειμωνάριον. Ἐν Χίφ, 1913, σ. 100-101
 Μιχάλου Ἀμβροσίου. Νέον Χρακκιάκ Χιακόν Λειμωνάριον. Ἐν Ἀθή-
 ναις, 1930, σ. 44-51

ἐγὼ εἶμαι ἢ Ὅσιομάρτυς Παρασκευὴ καὶ σέ βεβαιῶ ὅτι ἐσώθη ἡ πατρίς σου". Ὁ ἱερεὺς Ἀμβρόσιος ἐγερεῖς μετὰ φόβου εἶδεν ὅτι ἡ βροχὴ ἐκόπασεν, ὡς καὶ ἡ τρικυμία, καὶ ἤρχισε μετὰ μεγέλης του χαρᾶς νά ψάλλῃ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ὁρθρου. Εἰς ταύτην προσῆλθον ἱκανοί, ἐξ εὐλαβείας βεβαίως, ἐκ τοῦ κάτω μέρους τῆς πόλεως, οἵτινες ἅμα ἤκουσαν τὸ θαῦμα ^{ὑπὸ} τοῦ Ἀμβροσίου προέβησαν εἰς λιτανείαν, εὐχαριστοῦντες καὶ δοξολογοῦντες τὸν Θεόν. Καί, ὡ τοῦ θαύματος, ἡ πλημμυροῦσα τὴν πόλιν τῆς Χίου θάλασσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω ἀποτόμως, ἡ δὲ νῆσος ἐσώθη ἐκ βεβαιότητος κινδύνου.

Ἐκτοτε, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γενομένου τούτου θαύματος, καθιερώθη νά τελεῖται κατὰ τὴν 14ην Ὀκτωβρίου λειτουργία, καθ' ἣν ψάλλεται ἡ ἐπὶ τούτῳ συνταχθεῖσα ἐκ τῆς ἀκολουθίας ὑπὸ Ἀθανασίου τοῦ πατρῴου καὶ ἐν τῷ Νέῳ Λειτουργίῳ ἐπιτελούμενη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ